

• Centar za politike i upravljanje
Centre for Policy and Governance

ANALIZA I PREPORUKE: MODERNIZACIJA DRŽAVNE POMOĆI U BIH ZA EKONOMSKI RAZVOJ

Sadržaj prezentacije

- Sistem državne pomoći u EU
- Iskustva zemalja novih članica
- Analiza prvog sumarnog popisa državne pomoći u Bosni i Hercegovini
- Preporuke

Sistem državne pomoći u EU

- EC ima supranacionalnu kontrolu na sistemom državne pomoći
- Ugovor o Evropskoj zajednici
- Akcioni plan državne pomoći u EU
- Akcioni plan definiše mapu puta i glavne ciljeve politike državne pomoći

Glavni ciljevi

- Manje ukupne pomoći i bolja ciljanost
- Bolja ekonomska cost-benefit analiza
- Bolje procedure, primjenjivanje pravila, prediktabilnost i transparentnost
- Bolja podjela odgovornosti između Evropske komisije zemalja članica

Struktura državne pomoći u EU

- Horizontalna
- Sektorska/Vertikalna
- Regionalna
- General exemption rules (GBER)

GBER – Fokus na horizontalne mjere

- Finansiranje SME
- Stimulacija preduzetništva
- Istraživanje i razvoj
- Inovacije
- Profesionalno usavršavanje
- Zapošljavanje
- Okoliš

GBER uslovi

- Ciljanost i tržišni neuspjeh
- Ograničen distorcionni uticaj
- Jasni kriteriji

Iskustva zemalja novih članica

- Nacionalna tijela/agencije za državnu pomoć
- Prvi put u CEE
 - Konkurentnost
 - Spillover efekat
 - 2/3 subvencioniranih firmi propadne za tri godine
 - Kontrolisana državna pomoć podsticaj privredi
 - Kontrola na nacionalnom nivou

Agencije za državnu pomoć u zemljama CEE i SEE

- Pri ministarstvu finansija: Slovenija, Estonija, Mađarska, Češka, Srbija, Crna Gora, Albanija i Kosovo i Latvija
- Nacionalno konkurencijsko vijeće: Poljska, Hrvatska, Makedonija
- Zakon o državnoj pomoći u CEE – u finalnoj fazi pregovora
- Mađarska i Latvija 1997., Estonija 1998., Litvanija, Poljska i Slovenija 2000. a u Rumunija 2001. godine

Nezavisnost i operativnost sistema državne pomoći

- Osjetljivo političko pitanje
- Operativnost znači efektivna kontrola u praksi
- Blokiranje nezakonitih shema
- Revizija prakse Estonije i Litavniije DP < EU
Bez agencije za državnu pomoć

Dinamika smanjenja državne pomoći: primjer novih članica

	DP/BDP Prethod na godina	EU	Razlika	DP/BDP Tekuća godina	Promjena	Godina
Poljska	0.4	0.8	-0.4	3.0	2.6	-1
	3.0	0.7	2.3	1.4	-1.6	0
Češka	3.8	0.8	3.0	2.7	-1.1	-1
	2.8	0.7	2.0	0.6	-2.1	0
Slovenija	4.4	0.6	3.8	1.0	-3.4	>3
	1.0	0.5	0.5	1.0	0	
	0.7	0.7	0	0.9	0.2	

Hrvatska - Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (AZTN) 1997

- Prvi zakon o državnoj pomoći 2003. godine
- 2003 – 2006 Program prilagođavanja postojećih shema državne pomoći
- Registar državne pomoći prema SAA
- Savjetodavne usluge
- Zakon iz 2005 godine
- Slučaj sektora brodogradnje: primjena zakona i EU acquisa
- Tehnička pomoć EU

Makedonija

- Prvi Zakon o državnoj pomoći 2003
- Komisija pri Ministarstvu finansija
- Komisija za zaštitu konkurencije KZK 2006
- Novi zakon 2010 harmonizovan sa EU
- Ipak loša kontrola prema izvještajima EU i KZK
- Mali broj shema odbijen

Državna pomoć u BiH

- Vezani međunarodni ugovori: SAA, CEFTA, EnCT
- Zakon usvojen 2012
- Vijeće za državnu pomoć BiH.
- Prvi sumarni popis državne pomoći za BiH za 2011 i 2012
- Udio državne pomoći u BDP 2.1%, u EU 0.5%
- Statistički podaci ograničeni za dublju analizu

Državna pomoć u BiH

- Evidentni strukturni problemi u ekonomiji
- Loš strateški pristup razvoju i konkurentnosti
- Slabi institucionalni kapaciteti
- Reforme u oblasti državne pomoći šansa za ekonomski razvoj

Struktura ukupne državne pomoći u BiH 2011. godine

Rbr.	VRSTA DRŽAVNE POMOĆI	2011. - KM			
		F BiH	RS	DB	Ukupno BiH
1	HORIZONATALNA DRŽAVNA POMOĆ	169.186.893	34.577.660	8.649.814	212.414.367
2	VERTIKALNA DRŽAVNA POMOĆ	45.102.977	52.040.341	19,890	97.163.208
3	DRŽAVNA POMOĆ MALE VRIJEDNOSTI	0	0	0	0
4	DRŽAVNA POMOC U OBLASTI POLJOPRIVREDE I RIBARSTVA	74.396.919	65.863.031	843239	141.103.189
UKUPNO		288.686.789	152.481.032	9.512.944,59	450.652.764

Struktura ukupne državne pomoći u BiH 2012. godine

Rbr.	VRSTA DRŽAVNE POMOĆI	2012. - KM			
		F BiH	RS	DB	Ukupno BiH
1	HORIZONATALNA DRŽAVNA POMOĆ	95.991.705	132.803.911	13.232.891	242.028.507
2	VERTIKALNA DRŽAVNA POMOĆ	91.628.171	54.936.417	4.950	146.569.538
3	DRŽAVNA POMOĆ MALE VRIJEDNOSTI	2.198.098	0	0	2.198.098
4	DRŽAVNA POMOC U OBLASTI POLJOPRIVREDE I RIBARSTVA	95.054.999	63.226.085	2.520.892	160.801.976
UKUPNO		284.872.973	250.966.413	15.758.733	551.598.119

Struktura horizontalne pomoći u BiH 2011. godine

Rbr.	STRUKTURA HORIZONTALNE DRŽAVNE POMOĆI	2011. - KM			
		F BiH	RS	DB	Ukupno BiH
1	Za male i srednje privredne subjekte,	8.365.096	21.715.960	1.888.458	31.969.514
2	Za sanaciju i za restrukturiranje privrednog subjekta u teškoćama,	37.286.014	5.470.453	19.890	42.776.357
3	Za zapošljavanje,	13.507.374	3.615.499	1.000.000	18.122.873
4	Za zaštitu životne sredine,	3.239.112	170.000	0	3.409.112
5	Za istraživanje, razvoj i inovacije	0	1.276.400	0	1.276.400
6	Za stručno usavršavanje,	565.140	661.000	0	1.226.140
7	U oblasti kulture i zaštite kulturne baštine,	17.646.118	191.440	0	17.837.558
8	Ostale horizontalne državne pomoći,	88.578.039	1.476.908	6.604.595	96.659.542
UKUPNO		169.186.893	34.577.660	9.512.943	213.277.496

Struktura horizontalne pomoći u BiH 2012. godine

Rbr.	STRUKTURA HORIZONTALNE DRŽAVNE POMOĆI	2012. - KM			
		F BiH	RS	DB	Ukupno BiH
1	Za male i srednje privredne subjekte,	14.801.721	90.076.935	10.988.084	115.866.740
2	Za sanaciju i za restrukturiranje privrednog subjekta u teškoćama,	2.367.970	36.181.827	164.427	38.714.224
3	Za zapošljavanje,	5.961.484	1.511.047	2.080.380	9.552.911
4	Za zaštitu životne sredine,	5.825.756	381.284	0	6.207.040
5	Za istraživanje, razvoj i inovacije	128.500	896.334	0	1.024.834
6	Za stručno usavršavanje,	2.858.352	555.000	0	3.413.352
7	U oblasti kulture i zaštite kulturne baštine,	12.904.612	1.989.584	0	14.894.196
8	Ostale horizontalne državne pomoći,	51.143.311	1.211.900	0	52.355.211
UKUPNO		95.991.706	132.803.911	13.232.891	242.028.508

Rbr.	Struktura vertikalne državne pomoći	2011. - KM			
1	U sektoru vađenja uglja	0	0	0	0
2	U sektoru saobraćaja	15.933.775	37.332.422	0	53.266.197
	- Cestovni	0	2.120.422	0	2.120.422
	- Željeznički	2.760.000	32.840.000	0	35.600.000
	- Zračni	13.173.775	2.372.000	0	15.545.775
	- Vodeni	0	0	19.890	19.890
3	U sektoru turizma	227.934	3.916.685	0	4.144.619
4	U oblasti javnih medija	7.164.305	4.274.912	0	11.439.217
5	U oblasti zdravstvene zaštite	3.354.536	2.052.556	0	5.407.092
6	U sektoru šumarstva	40.000	2.035.200	0	2.075.200
7	U ostalim sektorima	18.382.427	2.428.566	0	20.810.993
UKUPNO		45.102.977	52.040.341	19.890	90.163.208

Rbr.	Struktura vertikalne državne pomoći	2012. - KM			
1	U sektoru vađenja uglja	28.000.000	0	0	28.000.000
2	U sektoru saobraćaja	17.199.687	28.200.642	4.950	45.405.279
	- Cestovni	2.082.897	786.042	0	2868.939
	- Željeznički	2.760.000	25.440.000	0	28.200.000
	- Zračni	12.356.790	1.974.600	0	14.331.390
	- Vodeni	0	0	4.950	4.950
3	U sektoru turizma	4.308.800	5.240.023	0	9.548.823
4	U oblasti javnih medija	6.448.600	4.894.473	0	11.343.073
5	U oblasti zdravstvene zaštite	0	3.932.426	0	3.932.426
6	U sektoru šumarstva	0	3.285.287	0	3.285.287
7	U ostalim sektorima	35.671.084	9.383.566	0	45.054.650
UKUPNO		91.628.171	54.936.417	4.950	146.569.538

Preporuke

- Usvojiti Uredbu o kriterijima za dodjelu državne pomoći
- Jačati kapacitete za razvoj strategija i politika na svim nivoima vlasti
- Investirati u kapacitete Sekretarijata za državnu pomoć
- Aplicirati za projekte tehničke pomoći EU i od strane drugih relevantnih institucija
- Smanjivati ukupan iznos državne pomoći i preusmjeravati sredstva u horizontalnu pomoć
- Harmonizirati regulacije, propise i forme izvještavanja
- Sprovoditi odredbe međunarodnih ugovora u relevantnim oblastima